

Asia: VN/2575/2021

Luonnos hallituksen esitykseksi oppilas- ja opiskelijahuoltolain, terveydenhuoltolain sekä korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Vastaajataho:

Järjestö, työnantajat/työntekijät

Kunnan ja hyvinvointialueen yhteistyön varmistaminen

1a) Hyvinvointialueen olisi esityksen mukaan yhdessä alueensa kuntien kanssa muodostettava *alueellinen opiskeluhuollon yhteistyöryhmä*. Onko ehdotus mielestänne tarkoituksenmukainen kunnan ja hyvinvointialueen yhteistyön varmistamiseksi?

Ei [Sivista huomauttaa, että alueilla on jo vakiintuneet yhteistyön rakenteet kuntien ja eri opetuksen ja koulutuksen järjestäjien välillä. Olemassa olevia rakenteita ei tule romuttaa. Lisäksi kaikilla koulutuksen järjestäjillä tulee olla mahdollisuus vaikuttaa opiskeluhuollon suunnitteluun. Siksi on tärkeää, että yhteistyöryhmässä ovat edustettuina kaikki opetuksen ja koulutuksen järjestäjät, erityisesti myös yksityisoikeudelliset koulutuksen järjestäjät. Tässä yhteydessä on tärkeää huolehtia edustavuudesta ja mahdollisesta vastuiden kierrätyksestä ja tasajaosta.]

1b) Millä taholla tulisi käsityksenne mukaan olla vastuu alueellisen opiskeluhuollon yhteistyöryhmän muodostamisesta?

Sovitaa alueellisesti [Alueilla on jo vakiintuneet yhteistyön rakenteet kuntien ja eri opetuksen ja koulutuksen järjestäjien välillä, joten koulutuksen järjestäjän tulee olla vastuussa. On tärkeää, että opetuksen ja koulutuksen järjestäjillä on keskeinen rooli paikallista opiskeluhuollon kehittämisessä. Alueellisesti voidaan sopia myös muusta ratkaisusta, kaikki osapuolet huomioiden.]

2) Kunnan tai useamman kunnan yhdessä tulisi laatia opiskeluhuollon toteuttamiseksi *kunnan opiskeluhuoltosuunnitelma*, joka liitettäisiin lastensuojelulain (417/2007) 12 §:n mukaiseen kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan. Onko esitys mielestänne tarkoituksenmukainen?

Ei [Sivista katsoo, että nykyinen lainsäädäntö ja käytäntö on osoittautunut toimivaksi. Opiskeluhuoltosuunnitelman perusteet säädetään valtakunnallisissa opetussuunnitelman

perusteissa. Koulutuksen järjestäjällä tulee olla järjestäjä- ja oppilaitoskohtainen opiskeluhoitosuunnitelma ja näiden suunnitelmien tulee olla linjassa kunnallisten hyvinvointisuunnitelmien kanssa.]

3) Hyvinvointialueella tulisi olla *alueellinen opiskeluhoitosuunnitelma*. Se valmisteltaisiin alueellisessa opiskeluhoollon yhteistyöryhmässä ja hyväksyttäisiin hyvinvointialueen aluevaltuustossa. Alueellinen opiskeluhoitosuunnitelma liitettäisiin lastensuojelulain 12 §:ssä tarkoitettuun alueelliseen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan. Huomioitanne esityksestä?

Sivista ei kannata esitystä, että alueilla tulisi olla opiskeluhoitosuunnitelma. Alueellinen suunnitelma jää helposti kauas oppilaitosten arjesta.

4) Mikäli esitys ei mielestänne riittävästi huomioi erilaisia opetuksen ja koulutuksen järjestäjiä, kuten esimerkiksi ne, jotka toimivat useamman kunnan alueella tai yksityiset koulutuksen järjestäjät, millä tavoin muuttaisitte esitystä?

Esityksessä tulee varmistaa kaikkien eri koulutusmuotojen mahdollisuus vaikuttaa opiskeluhoollon suunnitteluun ja toteuttamiseen. Esityksessä ei huomioida riittävästi eri opetuksen koulutuksen järjestäjiä, kuten yksityisiä ja pieniä oppilaitoksia eikä huomioida erilaisia alueita.

Sivista katsoo, että kunnilla ja yksityisillä koulutuksen järjestäjillä on nykyisellään toimivia yhteistyön rakenteita, joilla varmistetaan opiskeluhoollon mukainen alueellisesti toimiva ja yhtenäinen opiskeluhoollon kokonaisuus. Näitä rakenteita ei tule romuttaa. Opiskeluhoollon yhteistyö kuntien kanssa on ollut toimivaa ja vakiintunutta.

5) Hyvinvointialue järjestää opiskeluhoollon palvelut 1.1.2023 alkaen. Näettekö, että opetuksen tai koulutuksen järjestäjällä on yhdessä hyvinvointialueen kanssa edellytykset huolehtia oppilas- ja opiskelijahuollon lain 9 §:n mukaisesti siitä, että opiskeluhoollon muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus?

Ei [Sivistan mukaan muutos ei vie opiskeluhoollon oikeaan suuntaan. Nyt esityksen myötä opiskeluhoollon toiminta hajaantuu ja edellytykset toimivalle kokonaisuudelle pienevät huomattavasti. Opetuksen ja koulutuksen järjestäjän tulee jatkossakin olla vastuussa yhteisöllisestä opiskeluhoollon ja monialaisesta yhteistyöstä.]

Opiskeluhoollon yksilökohtaisen työn kirjaaminen, rekisterinpito ja tietosuoja

6) Esityksessä täsmennetään opiskeluhoollon kirjaamiseen, rekisteröintiin ja tietojen salassapitoon liittyviä oppilas- ja opiskelijahuollon säännöksiä. Huomioitanne esityksestä?

Sivistalla ei ole tähän kohtaan erityistä huomautettavaa, mutta muistuttaa, että jo nykyisellään arkipäivän toiminta on ollut mallikkaalla tasolla.

7) Miten arvioisitte esitysluonnosta tietosuojasäätelyn näkökulmasta?

On tärkeää, että oppilaan ja opiskelijan luottamus prosessiin säilyy, mutta myös, että riittävästä tietosuojasta huolehditaan.

8) Opiskeluhoollon siirtyessä hyvinvointialueelle tulee myös opiskeluhoollon psykologien ja kuraattorien kirjaamat asiakastiedot tallentaa valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin eli Kanta-palveluihin. Kanta-

palveluihin liittymisen määräajoista säädetään laissa sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä. Psykologien tietojen tallentaminen tulisi aloittaa heti hyvinvointialueiden aloittaessa. Sosiaalihuollon ja kuraattorien liittymisvelvoitteen määräaika on 1.9.2024. Arvioitko tarvittavien muutosten olevan mahdollisia näiden määräaikojen puitteissa?

Ei. Mikäli vastaatte ei, miten pitkän siirtymäajan arvioitte olevan tarpeellinen [Mikäli siirtymään päädytään, Sivista pitää tärkeä, että kuraattorien sekä psykologien osalta siirtymäajat ovat riittävän pitkät. Esityksen tulee tulla voimaan tältä osin aikaisintaan 1.8.2025.]

Muut huomiot esityksestä

9) Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 16 §:n mukaan oppilaitoksen työntekijän tulee olla yhteydessä opiskeluhuollon psykologiin tai kuraattoriin, jos oppilaitoksen tai opiskeluhuollon työntekijä arvioi opiskelijan tarvitsevan opiskeluhuollon psykologi- tai kuraattoripalveluja. Esityksessä ehdotetaan, että yhteydenotto opiskeluhuoltopalveluihin koskisi psykologin ja kuraattorin palveluiden lisäksi myös koulu- ja opiskeluterveydenhuollon lääkärin ja terveydenhoitajan palveluja. Yhteydenotto tapahtuisi jatkossa yhteisymmärryksessä oppilaan tai opiskelijan kanssa. Huomioitanne esityksestä?

Sivista ei kannata sitä, että yhteydenotto olisi mahdollista ainoastaan vain yhteisymmärryksessä oppilaan tai opiskelijan kanssa. Prosessia ei tule jäykistää tarpeettomasti.

10) Hyvinvointialue järjestää 1.1.2023 alkaen opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelut, kouluterveydenhuollon sekä lukioden ja ammatillisen koulutuksen opiskeluterveydenhuollon. Voimassa olevan oppilas- ja opiskelijahuoltolain 24 §:n mukaan Terveiden ja hyvinvoinnin laitos ohjaa ja kehittää yhteistyössä Opetushallituksen kanssa edellä mainittuja palveluja. Esityksen mukaan Opetushallitus ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitos ohjaisivat ja kehittäisivät yhdessä yhteisöllistä opiskeluhoitoa ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksella olisi päävastuu edellä mainittujen hyvinvointialueen järjestämistä vastaavien palvelujen ohjauksesta ja kehittämisestä. Pidätkö esityksen mukaista ohjaus- ja kehittämisvastuun muutosta tarkoituksenmukaisena vai tulisiko Opetushallituksen ohjaus- ja kehittämisrooli säilyttää nykyisellään?

Ei, ohjaus- ja kehittämisvastuut tulee säilyttää nykyisellään [Sivista pitää tärkeänä, että opetushallituksen roolia ja vastuuta ei lähdetä esityksessä kaventamaan. Koska opetuksen ja koulutuksen järjestäjillä tulee olla keskeinen rooli opiskeluhuollon palveluissa, on tärkeää, että opetushallitus ohjaa ja oppilaitosten opiskeluhoitotyötä jatkossakin. Opetushallituksen työ on antaa raamit opiskeluhoitolle oppilaitoksissa opetussuunnitelmatyön puitteissa. Opiskeluhoitotyössä on keskeistä monialainen yhteistyö ja saumaton kiinnitys oppilaitoksiin ja heidän yhteisöihinsä. Tämä yhteys on vaarassa kadota, mikäli opetushallituksen roolia pienennetään.]

11) Mahdolliset muut huomionne esitysluonnoksesta?

Opiskeluhuollon tehtävät ovat keskeisiä ja tärkeitä. Koska lainvalmistelussa on sivuutettu opetuksen ja koulutuksen toimijat, esityksessä on puutteita. Tarvittaessa esitys tuleekin soveltuvin osin palauttaa uudelleen valmisteluun.

Pidämme korkeakouluopiskelijoiden terveydenhuollosta annetun lain 6§:n muuttamisesta hyväksyttävänä.

Rode Jussi-Pekka
Sivistystyönantajat ry